

UTRIKESUTSKOTTETS UTLÅTANDE 3/2002 rd

Statsrådets utredning med anledning av utveckling av rådets arbete

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 24 april 2002 statsrådets utredning med anledning av utveckling av rådets arbete (E 38/2002 rd) till utrikesutskottet för eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- statssekreterare för EU-ärenden Alec Aalto, statsrådets kansli
- statssekreterare Antti Satuli, utrikesministeriet.

STATSRÅDETS UTREDNING

Förslaget

Under Österrikes och Finlands ordförandeskap år 1999 inleddes arbetet på att utveckla rådets funktionssätt och organisation. Europeiska rådet i Helsingfors godkände utifrån en rapport från rådets generalsekreterare 55 rekommendationer för verksamheten och ålade generalsekreteraren att göra upp en rapport om verkställigheten av dessa rekommendationer och om eventuella tilläggsrekommendationer. I den rapport som lämnades till Europeiska rådet i Göteborg konstaterades att de i Helsingfors godkända rekommendationerna har lett till förbättringar, men rådets verksamhet har ändå inte reformerats tillräckligt med hjälp av den.

I sin utredning till Europeiska rådet i Barcelona i mars 2002 fäste nuvarande generalsekreteraren Javier Solana särskild uppmärksamhet vid de problem som gäller Europeiska rådet, ordförandeskapet och rådets lagstiftningsverksamhet samt lade fram alternativa rekommendationer

för att råda bot på dem. Med utredningen som utgångspunkt avses konkreta rekommendationer bli godkända vid Europeiska rådets sammanträde i Sevilla i juni 2002. Rekommendationerna bereds av rådets generalsekreterare i samråd med de kontaktpersoner som medlemsstaterna utsett. Statssekreterare Antti Satuli är kontaktperson för Finland.

Regeringens ståndpunkt

Enligt statsrådets utredning menar Finland att det inte är lämpligt att vid Europeiska rådet i Sevilla försöka förutse sådana lösningar som kräver ändring av fördragen. Frågor av detta slag bereds nämligen som bäst av Europeiska konventet som skall skissera upp unionens framtidsfrågor och som enligt regeringen bör ha möjlighet att öppet bedöma olika alternativ gällande rådet som en del av utvecklingen av hela institutionssystemet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utrikesutskottet omfattar grundlinjen i statsrådets utredning att Europeiska rådet i Sevilla inte bör sträva efter att förutse lösningar som kräver ändring av fördragen. Utskottet menar att det vore en negativ signal till Europeiska konventet som inlett en omfattande utredning av de alternativ som berör unionens framtid.

Eftersom rådet är ett så centralt organ i unionens verksamhet är det med tanke på framtidsdebatten och framför allt konventets arbete olämpligt att rådet självt konkret utstakar de ändringar i fördragen som berör Europeiska rådet i och med att rådet är den aktör som representerar förhandlingarna vid den kommande regeringskonferensen.

Europeiska rådet bör dock enligt utskottet med eftertryck ta ställning till sådana beslut om utveckling av rådets verksamhet som inte förutsätter att fördragen ändras. De rekommendationer som antogs av Europeiska rådet i Helsingfors och som enligt erhållen utredning till stor del ännu inte har genomförts är alltså en viktig grund för rådets utvecklingsarbete och de bör genomföras. Utskottet hänvisar till det utlåtande om ärendet som utskottet lämnade före Europeiska rådets sammanträde i Helsingfors (UtUU 11/1999 rd).

Utskottet delar bedömningen att en utveckling av Europeiska rådets egen verksamhet är av central betydelse för att rådet skall fungera effektivt. Europeiska rådet bör koncentrera sig på politiska linjeval. Det får inte vara ett organ till vilket rådet överför sådana svåra och ofta tekniska frågor inom dess egen kompetens som rådet inte förmår lösa. Utskottet omfattar den ståndpunkten i utredningen att när Europeiska rådet undantagsvis tar ställning till vissa frågor som skall avgöras med kvalificerad majoritet i rådet, bör förutsättningarna för avgörandet vara de samma som när ärendet avgörs i rådet. I första hand bör dock eftersträvas att ärenden som klart hör till rådets behörighet inte kommer till behandling i Europeiska rådet.

Utskottet anser det likaså viktigt att särskilt då Europeiska rådet behandlar frågor som hör till Europeiska gemenskapens behörighet beredningen sker inom ramen för rådet så att alla medlemsstater på ett jämbördigt sätt kan delta i den. Endast på detta sätt kan den från Finlands synpunkt centrala principen om legitimering av rådets verksamhet tillgodoses, det vill säga att de nationella parlamenten har möjlighet att delta i beredningen av rådets arbete.

När rådet fungerar som lagstiftare bör det enligt utskottet fungera så öppet som möjligt. Det är enligt utskottet viktigt att i diskussionen om att säkerställa konfidentiella förhandlingar och garantera öppenheten i det lagstiftningsarbete som inverkar på unionsmedborgarnas liv finna lösningar som ser till att det finns en bred tillgång till information om lagstiftningsarbetet som är nödvändig i ett system baserat på rättsstatsprincipen.

För att förbättra planmässigheten i rådets arbete är det enligt utskottet en god idé att i stället för medlemsstatsvisa ordförandeprogram göra upp rådsvisa handlingsplaner som sträcker sig över flera år och som samordnas med kommissionens arbetsprogram. Utskottet menar att ordförandelandet det oaktat bör ha möjlighet att styra rådets arbete även utifrån sina egna prioriteringar.

De grundläggande lösningar som gäller rådets ordförandeskap förutsätter att fördragen ändras. Därför bör bedömningen av dem enligt utskottet ske i Europeiska konventet. När det gäller ordförandeskapet i arbetsgrupperna förhåller sig utskottet positivt till längre ordförandeperioder på exempelvis två år. Utskottet omfattar den ståndpunkten i utredningen att ordförandeskapet även i fortsättningen primärt bör skötas av medlemsstaterna och inte av rådets sekretariat. Utskottet anser det viktigt att strikt hålla fast vid att medlemsstaterna behandlas lika när det gäller fördelningen av eventuella långvariga ordförandeskap i arbetsgrupperna.

Utrikesutskottet instämmer i bedömningen att det finns mycket att förbättra när det gäller Eu-

uropeiska unionens externa handlingskapacitet. Utvecklingsbehovet orsakas delvis av bristfällig och oorganiserad beredning, men det är även ofta fråga om bristande politisk vilja.

Förslaget om att rådet för allmänna frågor delas upp i särskilda sammansättningar för å ena sidan yttre förbindelser och å andra sidan horisontella frågor är värt att undersöka. Härvid borde alla frågor som anknyter till externa relationer, såsom handelspolitik och utvecklingsfrågor, utrikespolitiska frågor i anknytning till internationella frågor samt säkerhets- och försvarspolitik koncentreras till den rådssammansättning som behandlar externa relationer. På

motsvarande sätt skulle den sammansättning som behandlar horisontella frågor bära ansvar för beredningen av Europeiska rådets arbete och samordningen av de olika rådssammansättningsarnas arbete. Utskottet kan ta närmare ställning till frågan i samband med konkreta förslag.

Utlåtande

Utrikesutskottet meddelar som sitt utlåtande

att utrikesutskottet omfattar regeringens ståndpunkt i ärendet med preciseringarna och anmärkningarna ovan.

Helsingfors den 31 maj 2002

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Liisa Jaakonsaari /sd
vordf. Henrik Lax /sv
medl. Ulla Anttila /gröna
Tytti Isohookana-Asunmaa /cent
Antti Kalliomäki /sd
Ilkka Kanerva /saml
Antero Kekkonen /sd

Juha Korkeaoja /cent
Kalevi Olin /sd
Mirja Ryyänen /cent
Hannu Takkula /cent
Martti Tiuri /saml
Ben Zyskowitz /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Antti Pelttari.